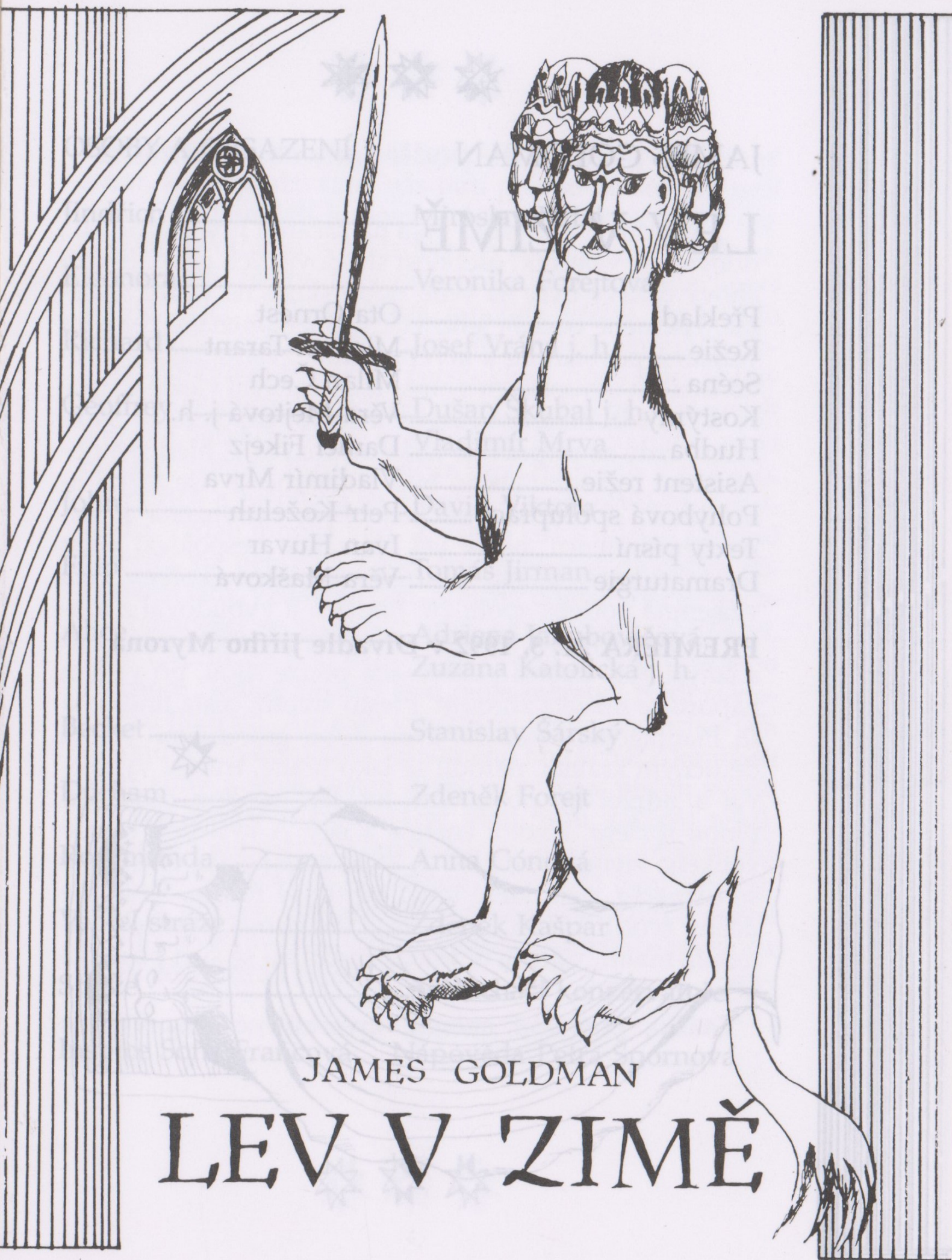




JAMES GOLDMAN

LEV V ZIMĚ



JAMES GOLDMAN

LEV V ZIMĚ

Překlad Ota Ornest
Režie Michael Tarant
Scéna Milan Čech
Kostýmy Věra Mejtová j. h.
Hudba Daniel Fikejz
Asistent režie Vladimír Mrva
Pohybová spolupráce Petr Koželuh
Texty písní Ivan Huvar
Dramaturgie Věra Mašková

PREMIÉRA 21. 3. 1992 v Divadle Jiřího Myrona



OSOBY A OBSAZENÍ

Jindřich II. Miroslav Rataj
Eleonora Veronika Forejtová
Richard Josef Vrána j. h.
Geoffrey Dušan Škubal j. h.
Vladimír Mrva
John David Viktora
Filip Tomáš Jirman
Alice Adriena Jakubovičová
Zuzana Katolická j. h.
Becket Stanislav Šárský
Durham Zdeněk Forejt
Rosamunda Anna Cónová
Velitel stráže Zdeněk Kašpar
Stráže posluchači konzervatoře
Inspice Soňa Francová Náповěda Petra Špornová





Král Jindřich II. podle Jamese Goldmana

„Vybudoval jsem říši,“ říká na začátku hry Jindřich II., dobyvatel, válečník, osobnost středověkých dějin. Jindřichovy državy byly na svou dobu skutečně velice rozsáhlé. Nicméně období jeho vlády, poznamenané četnými válkami, povstáními a krveprolitími, zaseló zárodky nekonečných evropských svárů. Tady začínají vleklé rozpory s Francií, nenávisť Anglie a Irska, zápolení se Skotskem, tady se připravuje církevní rozkol. Z hlediska politického i geografického byla Jindřichova říše těžko udržitelná. Z hlediska etického byla odsouzena k na prostému zmaru, neboť její obyvatele nespojoval pocit sounáležitosti, jazyk, kultura, společné kořeny, ani vzájemná potřeba spolu žít. Jindřich ji vybudoval z touhy po moci, nikoli z potřeby dát svému světu nový řád a smysl bytí. Držela pohromadě pouze silou, při větším náporu se musela zhroutit. Přesto životní cesta Jindřicha II. Plantageneta byla na svou dobu grandiózní. Nebyl dědičným králem, narodil se jako hrabě, trůn si vybojoval a udržel ho po mnoho let. Byl velikou osobností plnou rozletu, životní energie a síly. A výsledek tohoto velkého života? Manželství, které ztroskotalo, říše, která se rozpadla, děti, které touží zabít své rodiče. Skutečné dějiny tvořili kolem něho jiní – filozofové, stavitelé katedrál, malíři, všichni ti, jejichž zásluhou se svět posouvá někam vzhůru.

Otázka obrovské energie investované nesprávným



směrem není ani pro nás otázkou vyřešenou. Dějinný zvrat, který prožíváme, nás nutí ptát se po smyslu naší cesty. Po desetiletí budované říše, ty skutečné i ty duchovní, se otřásají v základech. A ti, kteří jejich budování zasvětili životy, jsou nuceni se jich, často na konci života, zříci. Zřikají se tím mnohdy všeho, co tvořilo jejich svět. Toto poznání může být drtivé, ale může člověku poskytnout i novou perspektivu, nový úhel pohledu na skutečnost, odkrýt život v jiných dimenzích a jiných barvách. Velké světovládné sny jsou náhle zcela nicotné, světové říše jsou ničím proti říši světla v člověku.

Jindřich a Eleonora se v bojích o moc, o vládu a nadvládu, vzdali mnoha věcí. Z veliké lásky udělali válečné kolbiště, na němž na konci života hledají drobečky někdejších citů, vzdali se dětí, z nichž udělali útočné zbraně, obracející se nakonec proti nim, ztratili přátelství, víru. Uvěřili, že jsou pány svého světa, a že je dovoleno všechno. „Jediné zákony jsou moje zákony,“ tvrdí světovládce Jindřich. Ale svět vystavěný podle Jindřichových zákonů se chystá pohltnout samotného Jindřicha. Z koutů se plazí stíny a stále častěji doléhají ozvuky jiných světů, v nichž jediné zákony, které platí, jsou zákony věků, zákony moudrosti, zákony věčnosti. Zákony, před nimiž se lidská velikost jeví nicotnou, pokud to není velikost lásky a pokory. Zákony, které mohou dát životu smysl a naději i ve chvílích, kdy na vrcholu ledovce osamění na konci cesty ztratí směr.

–vm–





ZPOVĚĚ KRÁLOVNY ELEONORY

Eleonora královna
již blízka smrti je,
a proto k sobě pozvala
dva mnichy z Francie.

Král svolal všechny rytíře.
„Jdu zpovídat svou choť,
ty, maršálku, ke královně
mě rychle doprovodí!“

„Ó, milost, milost“, maršál vzkřik’
a na kolena pad
„Za to, co řekne královna,
mě nedej potrestat!“

„Při koruně své přísahám
i při všem, co jen chceš,
že za to, co má řekne choť
nic trestán nebudeš.“

Zde mniškou kutnu navlec si,
já též hned budu v ní
a půjdem k paní královně,
jak bratří klášterní.“

Tak převlečení vyšli ven.
Když došli k Whitehalu
zněl zjev a zvony zvonily,
vše v světél plápolu.

Když před královnou vstoupili,
tu na zem klekli v ráz.
„Tvůj vzkaz, ó paní, milosti
je pro každého z nás.“

„Jste vskutku mniši z Francie,
za něž vás pokládám?
Však jste-li mniši z Anglie,
pak pověšit vás dám.“

Jsmo z Francie, jak za to máš,
tu svatá pravda vše.
Co přes moře jsme přepluli,
my neslyšeli mše.“

„Svůj první hřích, co živa jsem,
teď chci vám vyjevit.

Pan maršál si mě panenství
zde pod šatem směl vzít.“

„To těžký hřích,“ děl na to král,
„kež Bůh ti odpustí!“
„Tak staň se,“ dodal maršálek
a chvěl se úzkostí.

„Ni druhý hřích, co živa jsem,
vám nechci zamíčet.
Pro choť, krále Jindřicha,
jsem připravila jed.“

„To těžký hřích,“ děl na to král,
„kež Bůh ti odpustí!“
„Tak staň se,“ dodal maršálek,
„staň s jeho milostí.“

„Svůj třetí hřích vám sdělím též
bez všeho podskoku.
Já otrávil Rossmundu
na hradě Wudstoku.“

„To těžký hřích,“ děl na to král,
„kež Bůh ti odpustí.“
„Tak staň se,“ dodal maršálek,
„staň s jeho milostí.“

„Tam vizte s mým hošíka,
jak čas si krátí hrou.
To nejstarší syn maršálkův
jen on má lásku mou.“

Tam vizte s mým hošíka
a jeho dětskou hru.
To syn je krále Jindřicha,
jej vidět nemohu.

Má býti hlavu ohyzdnou
a nos jak opice...
„A proto přec,“ král Jindřich vzkřik’,
„mám rád ho nejvíce.“

Král mniškou kutnu zahodil
a stál tu zlostí rud
a ji, že podved’ vlastní choť,
zas pojal hněv a stud.

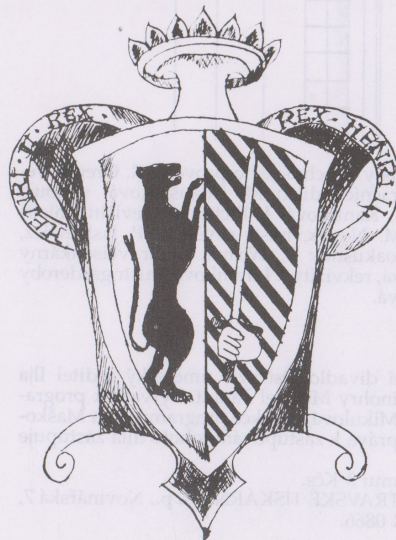
Král po maršálku okem blýsk’,
měl v tvaři hněvný rys.
„Mé nebytí velké přísahy,
už, pane, visel bys.“

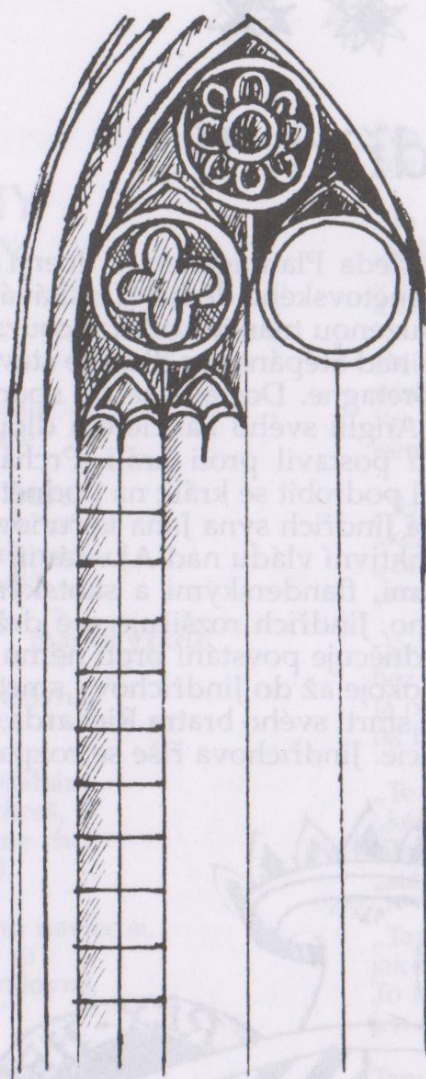
Z knihy „Staroanglické ballady“



Jindřich II.

Syn francouzského feudála Gottfrieda Plantageneta a dcery anglického krále Jindřicha I. Matildy. Kromě Plantagenetovského dědictví získává panství Turenne a Maine. Sňatkem s Eleonorou, zapuzenou manželkou francouzského krále Ludvíka, získává Akvitánii. Po vítězství nad Štěpánem z Blois se stává králem Anglie. Rozšiřuje svoje državy o panství Bretagne. Dostává se do sporu s církví. Roku 1162 jmenoval primasem církve v Anglii svého kancléře a dlouholetého přítele Tomáše Becketa. Becket se vzápětí postavil proti králi. Prchá do vyhnanství, z kterého se vrací roku 1170. Odmítl podrobit se králi; na podnět krále zavražděn v katedrále v Canterbury. 1173 dává Jindřich syna Jana korunovat za anglického krále, synovi Richardovi přiděluje fiktivní vládu nad Akvitánií, Gottfriedovi nad Bretagní. Synové spolu s anglickými, flanderskými a skotskými feudály proti němu povstávají, povstání potlačeno, Jindřich rozšiřuje své državy na Skotsko. V posledním období jeho vlády podněcuje povstání proti němu Filip II. August, francouzský král. Zemí zmítají nepokoje až do Jindřichovy smrti. Jan Bezzemek, který nastoupil na anglický trůn po smrti svého bratra Richarda, nazývaného Lvi srdce, ztratil téměř všechny provincie. Jindřichova říše se rozpadla.





Vedoucí výroby a technického provozu R. Orenič, vedoucí dekoračních dílen M. Kožušníková, vedoucí krejčovcn A. Kantorová, J. Richtrová, jevištní mistři J. Brudný, M. Novák, mistr osvětlení P. Jaskiewicz, mistr elektroakustiky B. Wojnar, mistr vlásenkárny R. Helmešová, rekvizity J. Lupínková, mistr garderoby Z. Nezhybová.

Uvádí Státní divadlo Ostrava, umělecký ředitel Ilja Racek, šéf činohry Michael Tarant. Výtvarník programu Rosvita Mikulová, redakce programu Věra Mašková. Veškerá práva k zastupování tohoto díla zastupuje DILIA.

Cena programu 3 Kčs.

Vytiskly ŮSTRAVSKÉ TISKÁRNÝ, s. p., Novinářská 7, Ostrava 1, R 0866.